

Patrijs

Patrijzen zijn standvogels van het open agrarisch gebied, heidevelden en hoogvenen. Het leefgebied van de Patrijs is de afgelopen 40 jaar flink uitgekleed. Hierdoor is het aantal patrijzen in ons land met maar liefst 95% gedaald.

Herkenning

De patrijs is familie van de fazant. Hij wordt ongeveer 30 centimeter groot en is te herkennen aan zijn kleuren. De vleugels zijn overwegend bruin met grijs, de borst is grijs en hij heeft een opvallende oranje kop.

Patrijs al etend van de paardenbloemzaden

Ondanks zijn grootte wordt de patrijs toch vaak over het hoofd gezien, doordat hij vertrouwt op zijn schutkleuren en zich bij onraad dicht tegen de grond drukt. Op de akkers valt hij door de grijze en bruine kleuren nauwelijks op.

Leefwijze

De patrijs is monogaam en blijft jaarrond in z'n leefgebied (2-10 hectare). Dit bestaat uit kleinschalige, open terreinen. Denk aan akkers, weilanden en braakliggende terreinen met houtwallen en heggen. De patrijs broedt op beschutte plaatsen bij voorkeur in een overjarige graspol of onder een (braam)struik.

De steeds grootschaligere en intensievere landbouw zijn ongunstig geweest voor deze cultuurvogel. Het verdwijnen van perceelsranden, kleine ruigten, heggen, overhoekjes en het gebruik van kunstmest en pesticiden hebben hun leefgebied drastisch verslechterd. Ook is de patrijs lange tijd een favoriet doelwit geweest voor jagers.

Ingericht gebied voor patrijs

Bescherming

Belangrijk voor de patrijs zijn:

1. Schuil- en broedplaatsen
2. Zomervoedsel (insecten en kruiden)
3. Wintervoedsel (zaden) en -dekking

Patrijzen met goede schutkleur

Patrijzen hebben jaarrond de aanwezigheid van 'de grote drie' nodig. Dekking, nestgelegenheid en voldoende voedsel voor jongen en volwassen vogels.

Broedgelegenheid

De patrijs is een échte grondbroeder. Het vrouwtje legt tussen de 10-16 eieren in een kommetje op een beschutte plek in randelementen. Ze begint met broeden als het nest compleet is. Het is van groot belang dat dit nest op een beschutte, veilige plek ligt. Veel nesten raken namelijk verloren door maaiwerkzaamheden of doordat roofdieren ze te makkelijk kunnen vinden. Om broedgelegenheid te bieden zijn gemengde hagen, stukken ongemaaid gras, braamstruwelen, [bloemenblokken](#) en [keverbanken](#) goede maatregelen.

Zomervoedsel

Patrijzenkuikens zijn nestvlinders; ze verlaten direct na uitkomen (juni) het nest. Ze eten de eerste 2-3 weken alleen insecten, zoals bladluizen, spinnetjes en rupsen. Na zo'n 3 weken wordt het dieet uitgebreid met kiemplantjes en zaden. Met de aanleg van meerjarige, kruidenrijke randen langs akkers en graslanden worden deze voedselbronnen geboden. De beste locaties van randen zijn zonovergoten plekken waar weinig wortelonkruiden voorkomen. Het meest ideale is een 'ruige' rand van zo'n 12 meter breed langs een breed uitgeroeide gemengde haag. Zo kunnen ze snel de beschutting in gaan als er een roofvogel aankomt. Tijdens de broed- en kuikenperiode (loopt t/m augustus) mag er in de buurt van deze ruigtes natuurlijk niet gewerkt worden.

Een 'klucht' patrijzen nabij een akkerrand

Wintervoedsel en -dekking

Na de kuikenperiode is het voedsel veel veelzijdiger en kan zelfs worden overgeschakeld op een dieet volledig bestaande uit jonge blaadjes, bloemknoppen en zaden. De aanwezigheid van graanakkers, stoppelpercelen, kruidenrijk grasland en akkerranden kunnen er voor zorgen dat er het gehele jaar voedsel aanwezig is. Struwelen, heggen en bloemenblokken zorgen voor winterdekking als alle gewassen geoogst zijn.

Patrijzen houden ook van kale grond, met name om een stofbad te nemen tegen parasieten. Braakstroken of zandplaatjes zorgen voor extra verbetering van hun leefgebied.

Meer informatie

- www.facebook.com/WerkgroepPatrijs
- www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/patrijs
- <https://northsearegion.eu/partridge>
- [YouTube-filmpje](#) patrijzenproject

Foto's: Brabants Landschap (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: Egbert Koopmans, ['s-Hertogenbosch](#)

Datum: 1 januari 2016

Colofon

Coördinatiepunt Landschapsbeheer

Postbus 80
5076 ZH Haaren
Coördinatiepunt Landschapsbeheer
T 0411 - 66 40 10
Algemeen
T 0411 - 62 27 75
info@brabantslandschap.nl
www.brabantslandschap.nl